

14. 6. 2023

ID: 116529

Litispence

U řízení zahájených téhož dne žalobami doručenými soudem prostřednictvím informačního systému datových schránek je pro účely posouzení, které z těchto řízení má být zastaveno pro překážku věci zahájené (litispence) ve smyslu § 83 odst. 1 o. s. ř., rozhodný již „okamžik“ zahájení řízení určený ve smyslu ustanovení § 82 odst. 1 věty druhé o. s. ř. hodinou, minutou a vteřinou, ve které byla žaloba dodána prostřednictvím datové zprávy do datové schránky soudem.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 77/2022-93 ze dne 28.2.2023)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Insolvenční a správčovské v. o. s., se sídlem v B., jako insolvenčního správce dlužníka M. M., zastoupeného JUDr. Ing. J.D., LL. M., advokátem se sídlem v P., proti žalovaným 1/ LLANFAIR CAEREINION CWNI DALIANNOL LTD., se sídlem v K., Spojené království Velké Británie a Severního Irska, zastoupenému JUDr. M.S., jako hostujícím evropským advokátem, se sídlem v K., Slovenská republika, se zmocněncem pro doručování Mgr. R.M., advokátem, se sídlem v P., a 2/ WPB Capital, spořitelní družstvo v likvidaci, se sídlem v B., zastoupenému JUDr. J.H., advokátem, se sídlem v P., o určení pravosti a výše pohledávky, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 75 ICm XY, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka M. M., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 62 INS XY, o dovolání prvního žalovaného proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. ledna 2021, č. j. 75 ICm XY, 103 VSPH XY (KSPH 62 INS XY), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

1. Žalobou doručenou (prostřednictvím datové schránky) na elektronickou podatelnu Krajského soudu v Praze (dále jen „insolvenční soud“) dne 3. března 2019 ve 21:23:48 hodin a tam vedenou pod sp. zn. 75 ICm XY, se žalobce (Insolvenční a správčovská v. o. s., jako insolvenční správce dlužníka M. M.) domáhal vůči žalovanému (České republice - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových):

[1] určení, že pohledávka LLANFAIR CAEREINION CWNI DALIANNOL LTD. (dále též jen „společnost L“) ve výši 13.351.349,91 Kč přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSPH 62 INS XY není po právu,

eventuálně (pro případ, že popření pravosti pohledávky nebude úspěšné)

[2] určení, že pohledávka společnosti L přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSPH 62 INS XY je po právu ve výši 11.392.026,88 Kč a ve výši 1.959.323,03 Kč po právu není.

2. V žalobě (mimo jiné) uvedl, že takto podává žalobu proto, že Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. února 2017, sp. zn. 6 To 48/2016 (dále též jen „usnesení o zajištění pohledávky“), zajistil (mimo jiné) předmětnou pohledávku společnosti L za dlužníkem a její správou pověřil Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále též jen „Úřad“ nebo „správce pohledávky“), a že tak činí z opatrnosti (jelikož není postaveno najisto, kdo je ve sporu pasivně věcně legitimován) vedle žaloby, kterou ohledně téhož určení podal proti společnosti L.

3. Žalobou doručenu (prostřednictvím datové schránky) na elektronickou podatelnu insolvenčního soudu dne 3. března 2019 ve 22:10:22 hodin a tam vedenou pod sp. zn. 74 ICm XY se též žalobce domáhal vůči témuž žalovanému:

[1] určení, že pohledávka WPB Capital, spořitelní družstvo v likvidaci (dále též jen „družstvo“), ve výši 21.820.535,42 Kč, přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSPH 62 INS XY není po právu,

eventuálně (pro případ, že popření pravosti pohledávky nebude úspěšné)

[2] určení, že pohledávka družstva přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSPH 62 INS XY je po právu ve výši 11.254 076,88 Kč a ve výši 10.566.458,54 Kč po právu není.

4. Také v této žalobě (mimo jiné) uvedl, že takto podává žalobu proto, že Vrchní soud v Praze usnesením o zajištění pohledávky zajistil (mimo jiné) předmětnou pohledávku družstva za dlužníkem a její správou pověřil Úřad, a že tak činí z opatrnosti (jelikož není postaveno najisto, kdo je ve sporu pasivně věcně legitimován) vedle žaloby, kterou ohledně téhož určení podal proti družstvu.

5. Usnesením ze dne 11. května 2020, č. j. 75 ICm XY, insolvenční soud obě incidenční řízení spojil, s tím, budou dále vedena pod sp. zn. 75 ICm XY.

6. Usnesením ze dne 30. března 2021, č. j. 75 ICm XY, v jehož záhlaví označil jako prvního žalovaného společnost L a jako druhého žalovaného družstvo, insolvenční soud:

[1] Zastavil řízení vůči prvnímu žalovanému (společnosti L) [bod I. výroku].

[2] Určil, že ve vztahu mezi žalobcem a prvním žalovaným (společností L) nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení (bod II. výroku).

7. Insolvenční soud nejprve uvedl, že usnesením ze dne 8. března 2021, sp. zn. 6 To 12/2021, Vrchní soud v Praze zrušil „zajištění pohledávky, která je předmětem tohoto incidenčního sporu“ (dále též jen „usnesení o zrušení zajištění pohledávky“), v důsledku čehož se účastníky tohoto řízení stávají bez dalšího přihlášení věřitelé pohledávek č. P15 (společnost L) a č. P16 (družstvo), ve smyslu názoru vyjádřeného v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. května 2019, č. j. „101 VSPH XY“ [správně jde o č. j. 195 ICm XY, 101 VSPH XY (MSPH 95 INS XY)].

8. Následně insolvenční soud poukázal na to, že u něj je pod sp. zn. 74 ICm XY vedeno řízení (zahájené dne 3. března 2019 ve 21:15:33 hodin) mezi žalobcem a společností L se shodným předmětem řízení.

9. Na výše uvedeném základě pak insolvenční soud - vycházející z ustanovení § 6, § 83 odst. 1 a § 104 odst. 1 věty první zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) - dospěl k závěru, že je důvod řízení zastavit pro překážku litispendence.

10. K odvolání společnosti L Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 14. ledna 2021, č. j. 75 ICm XY, 103 VSPH XY (KSPH 62 INS XY):

[1] Potvrdil usnesení insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

11. Odvolací soud - vycházející z údajů z insolvenčního spisu a incidenčních sporů obsažených v

insolvenčním rejstříku a z ustanovení § 83 odst. 1 o. s. ř. – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

12. Odvolací soud sdílí závěry, které formuloval v rozsudku sen. zn. 101 VSPH XY (v incidenčním sporu vzešlém z insolvenčního řízení vedeného na majetek jiného dlužníka), podle nichž se Úřad stal účastníkem řízení namísto tam žalovaného družstva bez dalšího na podkladě opatření ze dne 4. srpna 2017, č. j. 4 VZN XY, jímž jej Vrchní státní zastupitelství v Praze pověřilo správou zajištěné pohledávky. Závěry formulované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2020, č. j. 21 Cdo XY, na něž poukazuje společnost L [jde o rozsudek uveřejněný v časopise Soudní judikatura, číslo 11, ročníku 2021, pod číslem 104, který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu], jež účastenství Úřadu v řízení, v němž předtím vystupoval věřitel pohledávky zajištěné v trestním řízení, pojí s postupem podle § 107a o. s. ř., nemá odvolací soud za uplatnitelné vzhledem k ustanovením § 18 a § 19 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona). Použit lze jen pasáž o povaze správy podle zákona č. [279/2003](#) Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o zajištění majetku“).

13. Po vydání usnesení o zrušení zajištění pohledávky by tedy mělo řízení bez dalšího pokračovat s věřitelem pohledávky přihlášeným do insolvenčního řízení.

14. Podal-li proto žalobce v této věci žalobu, jež se týkala pohledávky společnosti L, „z opatrnosti“ proti Úřadu, pak nepochybil. Po zrušení zajištění pohledávky pak lze bez dalšího pokračovat v řízení se společností L.

15. Vzhledem k žalobě podané ve věci vedené u insolvenčního soudu pod sp. zn. 74 ICm XY zde tedy nepochybně jsou dvě řízení týkající se týchž účastníků a shodného předmětu řízení (zahájená stejného dne shodnými žalobami), proto je namístě závěr o překážce věci zahájené (litispendenci) dle § 83 o. s. ř.

16. Proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu podala společnost L dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, případně otázek procesního práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny; konkrétně jde o otázky důsledků pověření Úřadu v kontextu insolvenčního řízení.

17. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

18. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel odvolacímu soudu vytýká nesprávnost závěru, že v důsledku zrušení zajištění pohledávky se účastníky řízení místo Úřadu bez dalšího stali dovolatel a družstvo. Míní, že potud je napadené rozhodnutí v rozporu se závěry obsaženými jednak v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4625/2018, jednak v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2019, sp. zn. 27 Cdo 3902/2017 (byť v podmínkách „nesporného řízení“ se ustanovení § 107a o. s. ř. nepoužije).

19. Důsledkem chybného posouzení označené otázky je pak chybný závěr odvolacího soudu, že je dána překážka věci zahájené (a tedy důvod k zastavení řízení). Žalobu podanou proti Úřadu měl soud zamítnout pro nedostatek pasivní věcné legitimity; Úřad se (totiž) zřejmě nikdy nestal účastníkem insolvenčního řízení (nebylo rozhodnuto o jeho vstupu do insolvenčního řízení dle ustanovení § 18 insolvenčního zákona).

20. Dovolatel rovněž namítá, že napadené usnesení nesprávně posoudilo i otázku litispendence dle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. Odvolací soud (zřejmě) aproboval závěr insolvenčního soudu, jenž měl pro řešení této otázky za rozhodný nikoli den, nýbrž (i) přesný čas zahájení obou řízení, což ale odporuje rozhodovací praxi Nejvyššího soudu; srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. června 2012, sp. zn. 21 Cdo 1525/2010. Úvahu odpovídající závěrům obsaženým v tomto usnesení odvolací soud neprovedl.

21. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

22. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a co do posouzení dovoláním předestřené právní otázky nelze mít judikaturu Nejvyššího soudu za beze zbytku ustálenou (odpověď na ni podal v dále označeném rozhodnutí vydaném po podání dovolání v této věci). Ve vztahu k době rozhodné pro zkoumání překážky věci zahájené (litispendence) pak jde v daných souvislostech o věc neřešenou.

23. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

24. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

25. Pro právní posouzení věci jsou rozhodné následující skutkové údaje (z nichž vyšly oba soudy při šetření podmínek řízení):

26. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. února 2017, sp. zn. 6 To 48/2016, zajistil podle ustanovení § 79e zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu), mimo jiné předmětnou pohledávku společnosti L za dlužníkem.

27. Opatřením ze dne 4. srpna 2017, č. j. 4 VZN XY, Vrchní státní zastupitelství v Praze pověřilo podle § 9 odst. 1 písm. a/ zákona o zajištění majetku Úřad mimo jiné i správou pohledávky společnosti L za dlužníkem.

28. Žalobou doručenu (prostřednictvím datové schránky) na elektronickou podatelnu insolvenčního soudu dne 3. března 2019 ve 21:15:33 hodin a tam vedenou pod sp. zn. 74 ICm XY se žalobce domáhal vůči společnosti L:

[1] určení, že její pohledávka ve výši 13.351.349,91 Kč přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSPH 62 INS XY není po právu,

eventuálně (pro případ, že popření pravosti pohledávky nebude úspěšné)

[2] určení, že její pohledávka přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. KSPH 62 INS XY je po právu ve výši 11.392.026,88 Kč a ve výši 1.959.323,03 Kč po právu není.

29. Usnesením ze dne 8. března 2021, sp. zn. 6 To 12/2021, Vrchní soud v Praze zrušil (mimo jiné) i zajištění pohledávky společnosti L za dlužníkem.

30. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou pak rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu, insolvenčního zákona, trestního řádu a zákona o zajištění majetku:

§ 82 (o. s. ř.)

(1) Řízení je zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na jeho zahájení. Pokud je návrh na zahájení řízení učiněn prostřednictvím veřejné datové sítě a elektronické aplikace určené k podání takového návrhu, platí, že řízení je zahájeno v okamžiku, kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání.

(...)

§ 83 (o. s. ř.)

(1) Zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

(...)

§ 7 (insolvenčního zákona)

Použití občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních

Nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

§ 16 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak.

(...)

§ 18 (insolvenčního zákona)

(1) Nastane-li v průběhu insolvenčního řízení skutečnost, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod přihlášené pohledávky z původního věřitele na nabyvatele pohledávky, aniž původní věřitel ztrácí způsobilost být účastníkem řízení, insolvenční soud rozhodne, že místo tohoto věřitele vstupuje do insolvenčního řízení nabyvatel jeho pohledávky. Učiní tak na základě návrhu věřitele, který lze podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis, a po písemném souhlasu nabyvatele jeho pohledávky. Převod nebo přechod pohledávky, který nevyplývá přímo z právního předpisu, je nutné doložit veřejnou listinou nebo listinou, na které je úředně ověřena pravost podpisů osob, které ji podepsaly.

(...)

§ 19 (insolvenčního zákona)

(1) Nabyvatel pohledávky se stává účastníkem insolvenčního řízení, jakmile insolvenční soud podle § 18 rozhodne o jeho vstupu do insolvenčního řízení, a platí pro něj stav insolvenčního řízení v době, kdy se stal jeho účastníkem. Nabyvatel takto vstupuje na místo původního věřitele i do incidenčních sporů, které se týkají jím nabyté pohledávky.

(...)

§ 79e (trestního řádu)

Zajištění nemotné věci

(1) Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že jiná nemotná věc, než která je uvedena v § 78 až 79c, je určena ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byla užita, nebo je výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění takové nemotné věci. Policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Předchozího souhlasu státního zástupce není třeba v naléhavých případech, které nesou odkladu. Policejní orgán je v takovém případě povinen do 48 hodin své rozhodnutí předložit státnímu zástupci, který s ním buď vysloví souhlas, nebo je zruší. Proti rozhodnutí o zajištění nemotné věci je přípustná stížnost.

(...)

(9) Postup při správě zajištěné nemotné věci stanoví zvláštní právní předpis.

§ 1 (zákona o zajištění majetku)

(1) Tento zákon stanoví postup při výkonu rozhodnutí o zajištění majetku nebo jeho určené části pro účely výkonu trestu, výkonu ochranného opatření zabránění části majetku nebo uspokojení nároku poškozeného v trestním řízení a při správě takového majetku, jakož i při správě věcí a náhradních hodnot vydaných, odňatých nebo jinak zajištěných v trestním řízení (dále jen „majetek“).

(...)

§ 8a (zákona o zajištění majetku)

Účel správy a odpovědnost správce

(1) Majetek zajištěný v trestním řízení se spravuje podle tohoto zákona, pokud je zapotřebí právně jednat nebo činit potřebné úkony, aby nedošlo bezdůvodně k snížení hodnoty zajištěného majetku nebo k jeho zmenšení, popřípadě aby se majetek očekávaným způsobem zvýšil.

(2) Pro dosažení účelu správy správce vykonává v potřebném rozsahu práva a povinnosti spojené se zajištěným majetkem, jejichž výkon mu přiznává tento zákon, nebo jejichž výkon byl obviněnému zakázán soudem. Správce vykonává jednotlivá práva a povinnosti podle povahy zajištěného majetku a práv s ním spojených v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy a v souladu s pověřením nebo smlouvou o správě; přitom postupuje řádně a svědomitě.

(...)

§ 9 (zákona o zajištění majetku)

Správce zajištěného majetku

(1) Není-li dále uvedeno jinak, podle povahy a rozsahu věcí a práv, které tvoří zajištěný majetek, vykonává jeho správu po dobu zajištění buď soud, který o zajištění v prvním stupni rozhodl nebo na který přešla příslušnost ke správě podle § 1 odst. 5, nebo na základě jeho pověření

a/ územní pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, nebo

b/ soudní exekutor,

v jejichž obvodu se zajištěný majetek nachází; jestliže se zajištěný majetek nachází v obvodech dvou nebo více územních pracovišť Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových nebo dvou nebo více územních pracovišť soudních exekutorů, může soud výkonem správy pověřit každé z těchto pracovišť.

(...)

(7) Pověření ke správě zajištěného majetku je opatření, jež musí mít písemnou formu a obsahovat zejména označení orgánu, který pověření vydal, označení pověřeného správce a vymezení práv a povinností spojených s výkonem správy. V pověření nebo v připojených listinách je zapotřebí náležitě a nezaměnitelně určit zajištěný majetek, kterého se pověření týká. Pověření může být vydáno i pro výkon dílčího právního jednání nebo úkonu spojeného se zajištěným majetkem. Pověření se nevydává ke správě majetku uvedeného v odstavci 3. Orgán uvedený v odstavci 1 může pověření kdykoli písemně zrušit a za podmínek stanovených tímto zákonem pověřit jiného správce, uzavřít smlouvu o správě, nebo zajištěný majetek spravovat sám.

(...)

§ 10 (zákona o zajištění majetku)

Práva a povinnosti správce

(1) Správce je povinen právně jednat za účelem zabránění snížení hodnoty nebo zmenšení zajištěného majetku, zejména

a/ včas uplatňovat nárok na náhradu škody a na vydání předmětu bezdůvodného obohacení,

b/ průběžně sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky k zajištěnému majetku, včas uplatňovat a vymáhat práva, která jinak přísluší vlastníku zajištěného majetku, případně jiné osobě oprávněné s majetkem nakládat, a zamezovat promlčení nebo zániku těchto práv,

c/ dovolávat se neplatnosti právního jednání učiněného obviněným v rozporu se zákazy, jež mu byly uloženy rozhodnutím o zajištění majetku podle trestního řádu.

(...)

(3) Správce činí za účelem ochrany zajištěného majetku v soudním, správním nebo jiném řízení všechny úkony, které je jinak oprávněn činit jeho vlastník, případně jiná osoba oprávněná s

majetkem nakládat.

(...)

31. Ve výše citované podobě, pro věc rozhodné, platí ustanovení § 82 odst. 1 a § 83 odst. 1 o. s. ř. již od zahájení řízení v této věci. S přihlédnutím k době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka (15. června 2016) je pro insolvenční řízení vedené na majetek dlužníka i v době od 1. června 2019 rozhodný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. května 2019 [srov. článek II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. [31/2019](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony]. Shora citovaná ustanovení insolvenčního zákona (v rozhodném znění) přitom platila již v době, kdy (trestní) soud vydal usnesení o zajištění pohledávky (16. února 2017). Ustanovení trestního řádu platilo v citované v podobě (účinné do 17. března 2017) v době vydání usnesení o zajištění pohledávky (16. února 2017); pozdější změny právní úpravy nemají na níže předestřené úvahy žádný vliv. Ustanovení zákona o zajištění majetku platila v citované podobě v době vydání opatření Vrchního státního zastupitelství ze dne 4. srpna 2017 a do dnešního dne změny nedoznala.

32. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

33. Insolvenční zákon se u přihlášených věřitelů cíleně rozešel s koncepcí rozhodování o procesním nástupnictví podle ustanovení § 107a o. s. ř., jehož (byť i jen přiměřená) aplikace je v insolvenčním řízení vyloučena úpravou obsaženou v § 17 a násl. insolvenčního zákona srov. shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2022, sen. zn. 29 ICdo 7/2020, uveřejněný pod číslem 9/2023 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 9/2023“), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2022, sen. zn. 29 ICdo 12/2021. Tento úsudek vylučuje uplatnění těch závěrů, jež pro účely aplikace ustanovení § 107a o. s. ř. formuloval Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 4625/2018. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3902/2017 (na které dovolatel též poukazuje) v daných souvislostech samostatný význam nemá (stěžejní je v něm závěr, že ustanovení § 107a o. s. ř. se v tzv. nesporných řízeních nepoužije).

34. Z ustanovení § 19 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona se podává, že tam, kde se postavení účastníka incidenčního sporu odvíjí od postavení přihlášeného věřitele, se změna majitele přihlášené pohledávky z původního věřitele na nabyvatele pohledávky, uskutečněná v insolvenčním řízení postupem podle § 18 insolvenčního zákona bez dalšího promítne v okruhu účastníků incidenčního sporu (byl-li původní věřitel jeho účastníkem); srov. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2019, sen. zn. 29 ICdo 65/2017, uveřejněné pod číslem 14/2020 Sb. rozh. obč.

35. Ponechá-li se stranou zvláštní úprava obsažená v § 183 odst. 3 insolvenčního zákona, plyne i z ustanovení § 18 insolvenčního zákona, že k předpokladům, za nichž insolvenční soud rozhodne o procesním nástupnictví na straně dlužníka věřitele [tam, kde při převodu nebo přechodu přihlášené pohledávky na nového (či nové) věřitele neztrácí původní věřitel způsobilost být účastníkem řízení], patří návrh původního věřitele na vydání rozhodnutí podle § 18 insolvenčního zákona; srov. odstavec 23. odůvodnění R 9/2023. V odstavci 24. odůvodnění R 9/2023 Nejvyšší soud též uzavřel, že rozhodnutí podle § 18 odst. 1 insolvenčního zákona nesmí insolvenční soud vydat z úřední povinnosti (bez návrhu původního přihlášeného věřitele), i kdyby skutečnosti rozhodné pro

závěr, že došlo k procesnímu nástupnictví formou singulární sukcese, vyšly najevo v průběhu insolvenčního řízení a i kdyby byly dostatečně osvědčeny.

36. Rozhodnutím o zajištění majetku vydaným podle § 79e trestního řádu ovšem nedochází ke změně vlastníka zajištěného majetku; stejně tak nevede ke změně vlastníka zajištěného majetku ani případné následné písemné opatření, kterým příslušný orgán pověří k tomu určenou osobu správou zajištěného majetku (§ 9 odst. 1 a 7 zákona o zajištění majetku). Správce zajištěného majetku spravuje takový majetek jako majetek jiné osoby [skutečného vlastníka, jímž zpravidla bude osoba, které orgán činný v trestním řízení takový majetek odňal (zajistil)].

37. Správce zajištěného majetku je zvláštním případem správce cizího majetku (§ 1400 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku), přičemž jeho postavení je odvozeno od zajištění majetku vzniklého rozhodnutím státního orgánu a je tak v tomto ohledu (v rozsahu vzniklého zajištění a správy) srovnatelné s postavením insolvenčního správce majetkové podstaty dlužníka, což lze odvodit i z pravidel formulovaných v § 10 zákona o zajištění majetku. Uplatňuje-li věřitel pohledávku vůči dlužníku přihláškou v insolvenčním řízení, stává se správcem zajištěného majetku osobou, která namísto dosavadního majitele (věřitele) a jeho případného dosavadního zástupce činí v souladu s ustanovením § 10 odst. 3 zákona o zajištění majetku v insolvenčním řízení (potažmo v incidenčním sporu) všechny úkony, k nimž byl dosud oprávněn věřitel (jeho zástupce) [nabývá právo s tímto majetkem disponovat k naplnění účelu takové správy]. Děje se tak (jak plyne z dikce posledně označeného ustanovení) bez dalšího, okamžikem, kdy se pověření ke správě zajištěného majetku stane účinným. Správce pohledávky musí být označen způsobem, z něhož je patrné, že jedná při výkonu funkce správce zajištěného majetku; součástí jeho označení je i nezaměnitelné označení osoby, s jejímž majetkem nakládá (v daném případě ve vztahu ke společnosti L: „Česká republika – Úřad pro zastupování ve věcech majetkových, jako správce zajištěné pohledávky věřitele LLANFAIR CAEREINION CWNI DALIANNOL LTD.“). Pominou-li účinky zajištění tím, že je k tomu oprávněn orgán zruší (jako v tomto případě), insolvenční soud (opět bez dalšího) přestane v insolvenčním řízení (potažmo v incidenčním sporu) jednat s osobou pověřenou správou zajištěné pohledávky. Srov. shodně opět rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 12/2021.

38. Soudy nižších stupňů tedy nepochybily, jestliže poté, co Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 8. března 2021 zrušil (mimo jiné) i zajištění pohledávky společnosti L za dlužníkem, jako s prvním žalovaným v předmětném incidenčním sporu bez dalšího jednaly se společností L. Dovolání proto v této části není opodstatněné.

39. Zbývá vypořádat se s námitkou, že zkoumání, zda pokračování předmětného řízení brání (ve smyslu ustanovení § 83 odst. 1 o. s. ř.) překážka věci zahájené (litispendence), se mělo dít na základě úvahy plynoucí ze závěrů obsažených v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1525/2010.

40. Dovolatel potud přehlédl, že posledně označené usnesení Nejvyššího soudu vycházelo (jak patrné i z doby, kdy bylo vydáno) z jiného znění § 82 odst. 1 o. s. ř. (ze znění účinného do 31. prosince 2012). Předmětné ustanovení v onom znění obsahovalo pouze text, který dnes tvoří jeho větu první. S účinností od 1. ledna 2013, po novele provedené zákonem č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, bylo (totiž) předmětné ustanovení doplněno o druhou větu, z níž se podává, že je-li návrh na zahájení řízení učiněn prostřednictvím veřejné datové sítě a elektronické aplikace určené k podání takového návrhu, pak platí, že řízení je zahájeno „v okamžiku,“ kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání.

41. Ve zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu pozdějšího zákona č. [404/2012](#) Sb. (tento vládní návrh projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období 2010-2013 jako tisk č. 686), se k uvedenému bodu novely [K bodu 7 (§ 82 odst. 1)], jenž byl

převzat beze změn do textu novely, uvádí:

„Občanské soudní řízení zahajované na návrh je zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na zahájení řízení (žaloba), který může být podán ústně nebo písemně, kdy písemně ho lze učinit v listinné podobě, elektronicky nebo telefaxem. V případě, kdy je návrh na zahájení řízení podán prostřednictvím veřejné datové sítě do elektronické aplikace k tomu určené, je návrh elektronicky dodán nejprve do této elektronické aplikace, a poté na příslušný soud. Za normálních okolností probíhá tato elektronická operace v rámci elektronické aplikace v časovém rozmezí několik minut. V praxi se však může objevit předem nepředvídatelná situace, která může způsobit to, že návrh na zahájení řízení bude na příslušný soud z technických důvodů dodán v pozdějším časovém horizontu, a to i v řádu několika dní. Při spouštění tohoto systému se nepředpokládalo, že by mohlo docházet k tak velkým časovým prodlevám mezi dodáním do této elektronické aplikace a následným dodáním návrhu soudu. Pokud taková situace v praxi nastane, není jednotný názor na to, zda řízení bylo zahájeno dodáním návrhu do elektronické aplikace určené k podání návrhu, nebo až dodáním návrhu na příslušný soud.

Nově navrhovanou právní úpravou dochází k explicitnímu zakotvení doby zahájení řízení v případě, že je návrh podán prostřednictvím veřejné datové sítě do elektronické aplikace určené k podání návrhu. Podle navrhované právní úpravy je občanské soudní řízení zahájeno okamžikem, kdy byl návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání. Předkládaná právní úprava okamžiku zahájení řízení tak promítá do zákonného textu zásadu právní jistoty, zásadu legitimního očekávání a zásadu řádného fungování justice.“

42. V témže duchu (jako důvodová zpráva) komentuje význam předmětného doplnění (ve vazbě na informační systém datových schránek) např. též dílo: Jirsa J. a kolektiv. Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu. Vydání první. Praha: JUDr. Karel Havlíček. Havlíček Brain Team. 2014, str. 34.

43. S přihlédnutím k tomu, že řízení ve věcech sp. zn. 75 ICm XY a sp. zn. 74 ICm XY byla zahájena u insolvenčního soudu žalobami doručenými insolvenčnímu soudu prostřednictvím informačního systému datových schránek, tedy prostřednictvím veřejné datové sítě (srov. i odstavec 9. a 12. bodu I. stanoviska pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. ledna 2017, Pls 1/2015, uveřejněného pod číslem 1/2017 Sb. rozh. st.), nebyl pro účely posouzení překážky věci zahájené (litispendence) rozhodný „pouze“ den, v němž žaloba došla soudu, nýbrž, v rámci téhož dne (3. března 2019), i „okamžik“ zahájení řízení. Tento „okamžik“ je vymezen časem doručení datové zprávy obsahující žalobu do datové schránky insolvenčního soudu, tedy ve věci sp. zn. 75 ICm XY časem 21:23:48 hodin a ve věci sp. zn. 74 ICm XY časem 21:15:33 hodin (takže dříve).

44. Jinak (obecněji) řečeno, u řízení zahájených téhož dne žalobami doručenými soudem prostřednictvím informačního systému datových schránek je pro účely posouzení, které z těchto řízení má být zastaveno pro překážku věci zahájené (litispendence) ve smyslu § 83 odst. 1 o. s. ř., rozhodný již „okamžik“ zahájení řízení určený ve smyslu ustanovení § 82 odst. 1 věty druhé o. s. ř. hodinou, minutou a vteřinou, ve které byla žaloba dodána prostřednictvím datové zprávy do datové schránky soudu.

45. Jen tehdy, je-li u řízení zahájených téhož dne žalobami doručenými soudem prostřednictvím informačního systému datových schránek stejný i „okamžik“ zahájení řízení, je posouzení, které z těchto řízení má být zastaveno pro překážku věci zahájené (litispendence) ve smyslu § 83 odst. 1 o. s. ř., ponecháno na úvaze soudu, který přitom postupuje tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků řízení a aby ochrana práv byla rychlá a účinná; srov. § 1 a § 6 o. s. ř. a závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1525/2010.

46. Dovolání tak ani potud není opodstatněné. V dalších aspektech zkoumání „totožnosti věci“ (rozuměj jiných než těch, jež byly z hlediska identity prvního žalovaného rozebrány výše), je napadené rozhodnutí souladné se závěry formulovanými na dané téma např. v důvodech usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. února 2011, sp. zn. 31 Cdo 365/2009, uveřejněného pod číslem 68/2011 Sb. rozh. obč.

47. Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nedůvodného. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)